

Lány az ablak mögött

Szerette volna megszólítani a portást, de a gyárkapun kifelé özönlő emberek állandóan félresodorták. Műszakváltás ideje volt, a délelőttösök kifogyhatatlan sorokban tódultak a szűk folyosón át az utcára. Végül földta a hiábavaló küzdelmet. Csüggedten nekitámaszkodott a falnak, s egykedvűen várta, hogy csituljon a nyüzsgő áradat.

Amikor a portás végre lélegzethez jutott, mosolyogva hozzáfordult:

— Tessék, parancsoljon.

— Úgy hallottam, hogy van munkásfelvétel a gyárban.

— Hogyne. Rögtön szólok telefonon az osztályvezető elvtársnak. Egy pillanat türelmet kérek. Jutka, kérem, vegye fel a kabátját — mondta egy szőke, miniszoknyás lánynak —, fel fogja kísérni a fiatalembert a személyzeti osztályra.

Pár mozdulat, éles, sipító telefonbúgás, tárcsazörgés, röpke csend. — Egy fiatal férfi felvételre . . . Igen, igen. Küldöm.

A lány néhány lépés után megfogta a kezét. Ujjai akaratlanul összekulcsolódtak. Egész úton nem néztek egymásra, csak szóltanul mentek fölfelé a lépcsőkön. Lépteik kopogtak. Kip-kip, kop-kipkop.

A párnázott ajtó föltárult. A hatalmas íróasztal mögül megnyerő arcú középkorú férfi emelkedett föl.

— Tessék, foglaljon helyet — mutatott a kézfogas után a dohányzóasztal mellett álló kényelmes fotelre, s maga is mellé telepedett. Fölnyitotta a cigarettás doboz tetjét. — Parancsoljon — kínálta.

Matató mozdulatok. Cigarettapuhítás. Öngyújtókattanás, füstkarikák a levegőben.

— Egy kávéval megkinálhatom? Esetleg egy kis konyakot, vagy whiskyt? — kérdezte az osztályvezető.

— Köszönöm, egy kávé elfogadnék. Inni napközben nem iszom. Legfeljebb este. És csak társaságban.

— Jolika, legyen olyan kedves két jó erős kávé főzni.

Az előszobában fémes zörej, vízcsofogás. A kávédaráló zúgása. Pohár-csörgés.

— Ugye, dolgozni szeretne nálunk? Szabadna a munkakönyvét?

— Igen, Tessék.

— Úgy látom, szakmája nincsen. Mit szeretne csinálni nálunk?

— Nem vagyok válogatós. Ami van. Akármit elvállalok. Csak lehes-sen keresni. Ha rakodómunkásnak fel tudnának venni . . .

— Hová gondol fiatalember? Miért éppen rakodómunkásnak?

— Hát, csak úgy gondoltam. Hiszen nincsen szakmám. Én itt csak segédmunkás lehetek.

— Azt maga nem tudhatja — húzta elnéző mosolyra a száját az osztályvezető. — Mi korszerű személyzeti módszerekkel dolgozunk. Magáról első pillantásra látszik, hogy értelmes fickó. Higgye el, nálunk nem szokás hasra esni a diploma előtt! Ha valaki felvételre jelentkezik, legyen akármilyen papírja, előbb megvizsgáljuk, mire alkalmas. Különben honnan tudhatnánk egy emberről, hogy milyen munkaterületen tud legnagyobb hasznot hajtani a gyárnak? Ahol ráadásul jól is érzi magát. Mert abban nem fárad el az ember, amit szívesen csinál. S nem nézi az óráját. Igaz? Az orvosi vizsgálat nem minden. Most egy kicsit elbeszélgetünk, aztán átmegy a képességvizsgálókhöz. Azok mindent megmondanak magáról. Néhány nap múlva jobban fogja ismerni magát, mint a saját szülőanyja. Ne ijedjen meg, nem azt nézzük, mit tud, tudja-e ki volt Thales, vagy mikor halt ki az Árpád-ház? Azt kutatjuk, mihez van érzéke, adottsága, amit tanulással, gyakorlással fejleszthetne. Mi sem sajnáljuk a fáradságot.

— Nem lehetne inkább rögtön munkába állni? Minél hamarabb pénzt szeretnék keresni. Nem akarok én vezérigazgató lenni!

— De miért ne lehetne. Honnan tudhatja fiatalember, hogy magában milyen képességek szunnyadnak? Csak nem fog vagon rakni, ha ennél többet elérhet. Ez nemcsak a maga, hanem a mi érdekünk is. Nálunk senki nem sikkadhat el.

A fiú zavartan babrálta a dohányzóasztal furesa cirádáit. Játszadozott a gondolattal, hogy valóban miért is ne lehetne vezérigazgató. Párnázott ajtók, antik bútorok, regimentnyi telefon, piros, fekete és fehér, személyi titkárnő. Talán az a miniszoknyás lány. Titkárság, duruzsoló légkondicionáló berendezés, nesztelen léptek, közvetlen vonal a miniszterhez, luxuskocsi az ablak alatt, külföldi utak és reprezentációk. Olajozottan működő gépezet, figyelmes és megbízható testőrség. A vezérigazgató elvtárs? Ki keresi. Sajnos házon kívül van. A minisztériumban. Nem tudom mikor jön vissza. Kérem, előjegyzem. Nagyon szívesen.

Arra riadt föl, hogy valaki a vállára tette a kezét.

— Hát maga? — nézett rá szemrehányó tekintettel a portás.

A kapuban rajtuk kívül egy teremtettt lélek sem volt. Az üzemcsarnokból kihallatszott a gépek dohogása. Valahol telefon csengett. Léptek kopogtak az emeleten. A portásfülkében egyhangúan kattogott a telefonautomata. A miniszoknyás lány elmerülten bajlódott az összegubancolódott vezetékkel.

— Szeretnék a gyárban dolgozni — mondta a portásnak.

— Rosszkor jött, fiatalember. Balogh elvtárs éppen kiment a városba.

— És mikor jön vissza?

— Honnan tudhatnám. Azt gondolja, hogy nekem be szokta jelenteni?

Tanácsstalanul álldogált egy kicsit, aztán kilépett az utcára. Néhány lépés után még viszanézett. Egy pillanatig újra látta a lányt. Kinézett a porszürkévé szennyeződött ablakon és mosolygott.

Mit kezdjek a szabad időmmel?

Már megint ez az átkozott óra. Az ember még jóformán el sem alszik, már zörög, csörög, zakatol. Biztosan rosszul állítottam be, nem lehet még több öt óránál. Megnézem. Még tíz percem van, de ha újra elalszom, csak az ítéletnap harsonák ébresztenek fel. János, ébren vagy? Igazán fölkelhetnél egyszer elsőnek. Nem is hallja. Akkor bújik ki az ágyból, amikor már az asztalon van a reggeli. Fúj, micsoda álomszuszók! Na, bújjunk csak ki az ágyból!

Br-r-r! De hideg van. János! Nem gyújtanál be a konyhába? Hát ennek beszélhet az ember. Te jó isten, elfelejtettem felvarrni a gombot a kabátjára. És Évi iskolaköpenye sincs még kivasalva. János, most jó lenne ha segítenél, annyi dolgom van. Nem hallja. Majd akkor bújik ki az ágyból, ha már vége a rumlinak. Fél kézzel eszik, a másikkal borotválkozik, a harmadikkal fűzi a cipőjét, a negyedikkel... Nincs is négy keze. De milyen jó lenne, ha nekem volna! De nincs.

Na, munkára fel! Évi, kiugrani az ágyból! Mosakodás, öltözés, reggeli. Nem hűnyjuk le a szemünket. Kelj fel, mert leöntelek egy pohár vízzel! Nini, hát nem bekészítette a gyújtóst ez az áldott jó ember. S még bántom szegénykémet. Mintha nem dolgozna éppen eleget. Egy kis papírt alá. Nem tudom, mi van ezzel a gyufával, miért nem akar meggyulladni? Biztosan teleszívta magát nedvességgel. Évi! Fölkeltél már? A fene vigye el ezt a gyufát! János, az öngyújtó melyik zsebedben van? Megmosakodtál rendesen? Jól van. Dugd be, légy szíves, a villanyvasalót! A cipőd hogyan néz ki? Nem elmondtam már százszor, hogy este mindig tedd rendbe? Azonnal elő a kefét! Melyiket csináljad? Bánom is én, azt csinálsz amit akarsz. Vedd le a szárítóról a köpenyedet és hozd be! Nem hallod, neked beszélek?! Most nem érek rá, hogy megfésüljelek. Várj egy kicsit! Nem látod, hogy a kenyeret kenem?

Jaj, a tea! Ez aztán jól elfőtt. De a drágalátos úgyis sötéten szereti. Betettél mindent a táskádba? Igyekezz, mert a busz nem fog ránk várni! A főnök múltkor azt mondta, magának Baloghné kilencre kellene járni dolgozni. Akkor talán nem késne el. De jó is lenne! Már számtalanszor kértelek, hogy ne állva egyél. Nem elég, hogy az utolsó pillanatba kelsz fel, akkor még ezzel is idegesítesz. Ezt a levelet feladhatnád a postán. Figyelsz rám egyáltalán? Néha nem is tudom, kinek beszélek, magamnak beszélek?

Évi, ne nyámnyogj azzal a vajjas kenyérrel! Nem érted, neked beszélek? A varrónőhöz is be kellene menni. Már szégyellek kimenni az utcára

ebben a ruhában, amikor mások minden héten másik ruhában páváskodnak. Nem tudom, honnan telik rá neki Évi, tedd kívülre a kulcsot! Már csak öt perc van. Te még nem jössz? Bánom is én, hogy mivel mész. A kulcsod megvan? Akkor te zárd be az ajtót! Nem kell kívülre tenni, ott a táskám. Mondtam, mondtam. Te nem hallod, hogy miről beszélünk? Vedd föl már a kabátodat, ne tehetetlenkedj annyi ideig! Mit akarsz? Hogy selyempapírt kell vinni az iskolába? Miért nem tegnap mondtad? Vagy mondtad? Nem emlékszem rá. Elfelejtettem. Az én fejem nem káptalan. A te bajod engem nem érdekel.

Menjünk; majd begrünk egy üzletbe. Szervusz. Köszönj apádnak! Ne felejtse el bezárni az ajtót! Jól van, ne szipogj, megvesszük azt a vacak selyempapírt. Jó reggelt, Balázs mama. Hogy van? Nem, semmi, csak elfelejtette megmondani, hogy... Ugyan, ki tudná azt megjegyezni. Nem tudom, miért nem indítanak több járatot. Az ember vadidegen férfiak ölebe kénytelen ülni. Ne haragudjon, nem akartam. Igen, végre egy kis napsütés. Evi, húzódj beljebb, mások is föl akarnak szállni! Nem állhatunk meg az ajtóban.

Maga az? Nem ismertem meg. Ilyenkor reggel se nem látok, se nem hallok. Hogyne. Jól vagyunk. Es maguk? A, nagyon sietünk. Még be kell ugrani a papírüzletbe is. Most már biztosan elkések. Milyen kell? Egy-egy csomag selyempapírt tessék adni, kéket, pirosat, fehérét és zöldet. Mennyi? Tessék! Köszönöm szépen. Évike, köszönj a néninek! Na, szaladj, mert a végén te is elkésel! Szevasz. Mondtam már, hogy nem kell mindig puszilkodni. Nem vagy már kislány. Majd estére eggyel többet adok, jó?

Nyissa már ki az ajtót! Nem látja, hogy itt állok? Képes lenne itt hagyni. Hogy milyen emberek vannak! Persze, hogy mérges vagyok. Azt gondolja, sok kedvem van ahhoz, hogy gyalog kutyaoljak másfél kilométert. A feltételesnél álljon meg, jó? Hiát, te is ezzel, Mancikám? Most veszek észre. Legalább nem egyedül kések el. En azt fogom mondani, hogy a titkárságon voltam. Nem, ez nem jó, ezt már bedobtam néhány-szor. Már hallom azt az utálatos, szenttelen hangját. „Nézze, kartársnő, én megértem, hogy nem könnyű egy asszonynak, de hát mégsem lehet eből rendszert csinálni.”

Jó reggelt kívánok, Lajos bácsi. Elment a főnök? Ne mondja! Végre valami jó, nem? Jó reggelt! Engem? Igen, az ügy hozzám tartozik. Meg tetszik engedni, hogy levessem a kabátom? Hogyne, persze, hogy megértem. Át kell menni ezzel az irattal az illetményhivatalba, ott fogják kifizetni. Nem, hozzánk nem kell visszajönni. Nagyon szívesen. Viszontlátásra! Végre egy kicsit kifújhatom magam. Mancikám, főzhetnél egy kávé! Addig átnézem ezt a paksamétát. Péter, nem tudja, hol van a jogszabálygyűjtemény? Nem?

Nem is értem, ebben az átkozott hivatalban mindennek lába kel. Robozi kartárs, magánál láttam utoljára. Nem tudná megmondani, hol lehet? Hihetetlen. Itt van a saját fiókomban. Ezt meg ki tehetta ide? Ki is tehetta volna. Hiába, öregszem. Vészesen romlik a memóriám. Nézzük

csak, mit is írtam föl magamnak? Telefon Pálos elvtársnak, bevásárolni-valók. Csak a varrónót el ne felejtsem!

Mit főzök vacsorára? Valami olcsó, laktató dolog kellene, de mi? Mancikám, te mit főzöl? Semmit? Étteremben vacsoráztok? Hallod, de jól megy nektek. Hát, igen, néha mi is megengedhetnénk magunknak, de kinek van kedve kimozdulni otthonról, ha már egyszer hazament? Nem, még nem megyek ebédelni, ezt a kimutatást szeretném előbb befejezni. Megvársz? Igazán aranyos vagy. Három meg kettő mennyi? Mégis abba kell hagynom. Fél kilogramm sertésmáj. Ezt fogok venni. Rendben van, mehetünk. Majd ebéd után befejezem. Ne nevéss! Még te is lehetsz úgy, hogy hirtelen nem tudod megmondani, mennyi ötször négy?

Nekünk foglalták? Hogy maguk férfiak milyen figyelmesek tudnak lenni! Ha nem a feleségükről van szó. De azért jólesik. Jó étvágyat! Ez az égimeszelő hónapok óta kerülget engem. Akkora vágyakozó kutyahűség árad a szeméből, hogy az ember sokszor már attól tart, akármelyik pillanatban megnyalhatja. Finom ez a tejfeles sertésszelet. Maga nem szereti? Jól elkényeztette a felesége, ha ennyire válogatós. Nem azért mondtam. Nem tudtam, hogy nem bírja a tejfeles dolgokat. De jó is lenne ilyenkor ebéd után egy kicsit lefeküdni! Nem úgy. Hallja, de piszkos fantáziája van. Mindenről az jut eszébe. A férfiak mind egyformák. Velem aztán jóval kezd ki. A végén örülne, hogy épségben megúsza.

Még két óra. De lassan megy az idő. Ha otthon hagytam a pénztárcámat, rögtön megüt a guta. Nem lehet, hiszen az üzletben abból fizettem. Ha otthagytam, bottal üthetem a nyomát. Igen, Petrencei kartárs, készen van a beszámoló. Éppen most akartam bevinni. Természetesen. Ahogy mondta. Na végre! Ha visszaadja, hogy nem jó, sikitok. Nem, ma már nem érek rá. Még néhány ügyiratot meg kell csinálnom. Dolgozzam át? Tessék elhinni, én nem tudom jobban megcsinálni. Igazán mindent beleadtam. Jó, megpróbálok. Rossz napom volt, nem ment a munka. Petrencei kartárs is tudja, hogy ez nem az én formám. Hazaviszem és otthon... Akkor holnap délig.

Puff neki! Pedig ha csak ránézek, már rosszul vagyok tőle. Ma már hozzá sem nyúlok, úgyse tudnék mit kezdeni vele. Mit szól bele? Későn jövök és korán megyek. Mi köze hozzá? Ez állandóan rajtam köszörüli a nyelvét, de ha én egyszer kinyitom a számat, azt nem köszöni meg. Ez akar engem eláztatni? Ahhoz korábban keljen fel. Te merre mész? Hűsbolt, csemege. Fodrászhoz? Talán majd holnap. Még egy napig csak el tudom viselni ezt a szénakazlat a fejemen. Máj van? Akkor adjon nekem négy-öt szelet rostélyost! Tudja, húsevők vagyunk. Ha egy nap nincsen otthon hús, mindenki éhes. Maga nagyon rendes. Tegyen félre nekem is egy kilót!

Már itthon vagy? Edzésre nem mentél? A leckét megcsináltad? Majd később megnézem. Kifutottam az időből. A varrónó anyit pepecselt velem, hogy már azt hittem, hogy az éjszakát is ott kell töltenem. Apád mindjárt itthon lesz. Ötöst hoztál? Miből? Dehogysis nem örülök neki. Nagyon örülök. Hogy nem látszik rajtam? Mit csináljak? Ugrándozzak örömmöm-

ben? Segítenél nekem krumplit hámozni? Akkor szaladj le a pincébe és hozzál fel ebben a kosárban! Cukor? Van. Mennyit adjak? Azért ne menj le még egyszer, szomszédasszony, majd meghozza. Évi! Miben akarsz felhozni a krumplit? A markodban?

Egyél még! Nem jó? Nincs semmi újság? A hivatalban sem. A szokásos. Évi, ne csámcsogj! Őtöst hozott az iskolából, mondta? Segítesz elmosogatni? Fáradt vagy? Megnézhetnéd legalább, hogyan csinálta meg a házi feladatát. Panni! Ma este fürdés. Ne feledkezz el róla! Ne szólítsalak Panninak, mert te Éva vagy? Vedd tudomásul, hogy úgy szólítlak, ahogy akarlak. Az én lányom vagy, nem? Igenis, fürödni fogsz. Olyan koszos vagy, hogy rossz rád nézni. Szólj rá erre a lányra, ne feleseljen velem! Mész és passz. Addig, amíg a víz melegszik vedd meg az ágyadat!

Kezdődik a sorozat? Még nem mehetek. Hagyd nyitva az ajtót, hogy fél szemmel láthassak belőle valamit! Még az újságot sincs időm kiolvasni. Vége, ezzel is készen vagyok. Évi, most már tessék aludni! Reggel nem tudsz fölkelni. Az újság. Lássuk csak. A VDK új javaslata a párizsi tanácskozáson. Szovjet tiltakozó jegyzék. Elrabolták a nagykövetet. Mit ér az ember, ha munkás? Ez érdekes lehet. Leégett egy falu. Halálra ítélték. Kirabolta szállásadóját. Gondolatok a szabadidő-neurózisról, avagy mit kezdjek a szabad időmmel? Ez már igen. Szabad szombatok, félkészételek, önkiszolgáló mosoda. Újabb munkaidőcsökkentések, állandóan nő a szabad idő. Gépesített háztartás. Egyenlő teherviselés a családban. Öröm háziasszonynak lenni.

Ezt olvastad, János? Hát nem jó? De tényleg. Te mit gondolsz, mit kezdjek a szabad időmmel?

Állati demokrácia

Az erdők lakói régen békés egyetértésben éldegéltek a földön. Az állatok társadalmát öt tagú intézőbizottság igazgatta, amely igyekezett a vitás ügyeket a békés egymás mellett élés szabályainak megfelelően elrendezni. Öt tagja volt ennek a testületnek: a medve, a bagoly, a nyúl, a szavasbogár és a vidra.

Egy napon azzal az elhatározással gyűltek össze, hogy megtárgyalják azt a javaslatot, amit a nyúl terjesztett megvitatásra a bizottság elé.

— Kedves állattársak — kezdte a nyúl. — Régóta forgatom a fejemben, mit kellene tennünk, hogy minél könnyebben átvészeljük a szűkös, téli napokat. Azt javaslom, gyűjtsünk össze elegendő ennivalót valame-

lyik barlangban, hogy aki megéhezik, oda bármikor betérhessen és éhét csillapíthassa. Bizony, nyúltársaim évről évre nagyon megsínylik a telet. Ha lehull a hó, fázósan kucorognak vackaikban, kemény fakéreggel és hulladékkal kénytelenek beérni. Vessünk véget ennek az áldatlan állapotnak, állattársak, gyűjtsünk télire eleséget!

A medve álmosan pislogott a javaslattevőre, mert már közeledett a tél, és egyre nehezebben tudta ébren tartani magát. Amikor nehézkesen megmozdult, hogy szólásra emelkedjen, a vastag zsírpárnák ide-oda rengtek a hasán. — Ez már megint miféle marhaság — füstölgött magában. — Csak nem fogok fölkelni télen, hogy egyek?

— Nagyon értékesnek látszik a javaslat — mondta diplomatikusan. — Éppen ezért nem szeretném befolyásolni a véleményüket. Dehát egykét kérdést mégis hadd tegyek föl. Mire való télen az eleség? Igazán nem mondhatja senki, hogy én nem szeretem a hasamat. Nagy a bendőm és nekem van a legtöbb élelemre szükségem. És mégis kibirom eleség nélkül a telet. Talán azt akarja mondani a nyúl tagtárs, hogy neki még nálam is nagyobb étvágya van?

A bizottság egyetértően morajlott. A bagoly izgatottan kezdett tolaszkodni és néhány halk kuvikolást fojtott a szárnycsattogásba. — Már megint ez a nyúl! Nekem ugyan jöhet a hó, a fagy, a tél. A tollam meleg, behúzódok a fa odvába, majd bolond leszek onnan előbújni, hogy elzarándokoljak abba az istenverte barlangba egy kis eleségért.

A vidra kelletlenül rángatta a bajuszát.

— Csak azt mondja meg a nyúl, mit kezdjek én a barlangban felhalmozott eleséggel? Mindenki tudja, hogy mi a vízparton élünk. Talán majd fölkeltek valaki bennünket, hogy gyertek, vidra szomszéd, csapjunk már egy jó lakomát? En jobban szeretek aludni. És nem ajánlom, hogy valaki haborgasson.

A szarvasbogár fejével indulatosan a levegőbe bökött, mintha föl akarta volna öklelni a nyulat.

— Én ebből a barlangból ki nem mozdulok — recsegte. — Hát tudok én kilométereket gyalogolni egy kis eleségért? Azt meg nem hiszem, hogy a medve a kedvemért raktárat hagyna csinálni a barlangjából.

Odakinn a szél megzörgette a faágakat és csendesen esni kezdett a hó. A nyúl bánatosan nézett ki a barlangból. A medve már csak a fel szemét tartotta nyitva. A szarvasbogár kezdte beásni magát a földbe.

— A javaslatot egyhangúan elvetjük — mondta ásitva a medve és a másik szemét is lehúnyta.

A nyúl egy darabig még tanácstalanul álldogált a barlang bejáratánál. Aztán csalódottan dobbantott egyet a két hátsó lábával és eliramodott az erdő felé. Két-két apró lábnyom jelezte az útját a lassan vastagodó fehér hótakaró tetején.

A táblás ember

Nagy ünnepség volt. Rezesbandával, felvonulókkal, zászlókkal, transzparenszekkel, ünnepi szónokokkal és diszsortúzzel.

A rendezetlen sorokban menetelő tömegben egy jókedvű csoport mögött vézna, negyven év körüli, aprócska ember haladt, sűrű öltönyben, fején hetyke sildessapkával, ami cseppet sem illett komoly arcához, kezében egyszerű tábla, rajta szürkés-kék betűkkel a felírás.

Ünnepélyesen, bár egy kicsit egykedvűen menetelt a többiekkel, mint aki a felvonulók között jól érzi magát, nem idegen, közülük való, csak éppen elveszítette csoportját, így közvetlenül senkihez sem tartozik. Eleinte nem is figyeltek rá. Mindenki el volt foglalva saját magával, zászlójával, táblájával és csoportjával. A legkülönbébb ünnepi jelszavakat tartalmazó táblaerdőben ki törődött volna a szerény, fehér csomagolópapírral bevont farostlemezlappal, amelyen filctollal írva, nem túlságosan feltűnő betűkkel ez állt: Éljen Vancsák néni, a hatodik emelet hétből!

Tudni kell, hogy a táblákon látható ünnepi jelszavak a lehető legtiszteletreméltóbbak és lehangzatosabbak voltak, s hogy ez az egy még se tűnt ki nyomban a többi közül, csak annak tulajdonítható, hogy az emberek általában nem olvassák, hanem cipelik a jelszavakat. Természetesen tisztában vannak jelentőségükkel és fontosságukkal. Akik egy kicsit is ismerik a lélektant, azok számára ez nem okozhat meglepetést. Igazán egészen aprócska folt az ember jellemén, hogy néha féltucat csodálatos transzparensnél egyetlen pohár sör is jobban lázba tudja hozni.

De nem sokáig maradt észrevétlen a tábla. Amikor a tömeg megtorpant, a várakozás pillanataiban valaki körbetekintett és meglátta. (Hogy ki volt ez a valaki, aki először vette észre a táblát, később már nem lehetett megállapítani, mert az illető nyomtalanul eltűnt. Talán elunta a gyaloglást és hazament. Az is lehet, hogy nem akarta felfedni a kilétét.) Egyesek utólag érthetetlennek találták, mi vitte rá, hogy az „éljen” után tovább olvassa a mondatot. Szórakozottság? Megsejtett valamit? Ki tudja?

Ez a valaki kicsit oldalba lökte a közelében ácsorgó férfit és fejével sokatmondóan a tábla fölé bökött. Az események e véletlen résztvevője utóbb bevonult a nevezetes emberek sorába, nagy élvezettel és számtalanszor előadta az érdeklődőknek különös kalandját, a rádió egész riport-sorozatában szerepeltette, de megszólaltatta a televízió is. Egyetlen homályos pontja volt a történetének. Amikor a furcsa táblát megszemlélte, száját jókedvében már-már szélesre húzta, fordult volna vissza az ismeretlenhez, de azt már sehol nem találta.

Képzeldésnek vehetnénk az egész tábla-ügyet, ha csak egyetlen ember állítja, hogy látta. De nem így történt. Hol itt, hol ott tűnt fel a tömegben, nevetgélő csoportok ujjal mutogatták és szemmel láthatóan kitűnően szórakoztak rajta. Feltehetően ennyiben is marad a dolog, ha a korábban említett figyelmes szemtanúnak akár egy ügyes konspirátornak, aki az összefüggéseket is látni képes, (fölbukkan, eltűnik, ha keresik sehol nem találják, majd váratlanul újra előkerül, ez több, mint elgondolkoztató, még szándékos provokáció is lehet.) nem támad az az ötlete, hogy szólni kellene valakinek. Keskeny, égszínkéék szalagot viseltek a karjukon a rendezők, az egyiknek beszámolt arról, amit látott. S mert mindenkiben szunnyad egy kis hajlandóság a fontoskodásra, valamelyest tódította, színezte is a dolgot. Együtt keresték meg a szervező bizottság tagjait, hogy megbeszéljék velük, mi a teendő ilyenkor? Közben bizonyítani tudó vállalkozók is szép számmal akadtak, bár — ha igazolták is — az egymásnak sok mindenben ellentmondó állítások inkább további zavart keltek, mintsem elősegítették a tisztánlátást.

Magas férfi volt, mondta az egyik. Középtermetű, kövérkés, így a másik. Acélkéék ruhában. Barna öltönyben. A fején svájcisapkával. Kalappal. Fejfedő nélkül. A táblát egyedül vitte. Ketten szorongatták. A tömeg közepe táján haladt. Ellenkezőleg, az elején. A végén. Nagy piros betűk voltak. Apró feketék. És így tovább. A fő-főrendezőt már nagyon idegesítette a sokféle eligazítás. Mivel abban valamennyien egyetértettek, hogy az ember és a tábla akárhol is vannak, akármilyenek is, kétségtelenül léteznek, s ennyi elégnek látszott; udvariasan, de határozottan tuszkolni kezdte vissza a tömegbe a szemtanúkat. Menjenek csak nyugodtan elvtársak, mondogatta, a többi a mi dolgunk.

Hogy mi a dolguk, azt azonban még hosszú ideig nem tudták kisütni, maguknál okosabbat pedig éppen nem állt módjukban megkérdezni. Ahogy így töprengtek, futólag ők is látták a táblát, de gyorsan eltűnt a szemük előtt.

Mit tegyenek? Egyáltalán kell-e valamit tenni? Mert nézzük csak! Ha ez a táblás ember egy vicceskedő állampolgár, esetleg kicsit ütődött, de becsületes dolgozó, szimpla egyszerű ember, miért kellene elrontani a játékát? Hát árt vele valakinek? Megbotránkoztat? Nem. Akkor minek? S ha gúnyt akar üzni az ünnepből? Ez már veszélyes dolog. A szemben álló elemnek egyenesen felhívásnak vennék a rendbontáshoz. A gyengesség jelenék tekintenék. Hogy itt már mindent lehet. Bár ezen is lehetne vitatkozni. Hogy valóban ennyire befolyásolhatók, kiskorúak lennének az emberek? Hogy nem tudnak határvonalat húzni saját maguk és az ellentétes oldalon állók szándékai között? Ha kis és nagy dolgokban, mindenben így lenne, akkor talán kiskanállal kellene etetni őket, mert azt sem tudnák, mi ehető, és mi nem.

Aztán az is, miért ne lenne joga valakinek, hogy tüntessen Vancsákné mellett? Ettől még nem dül össze a világ. Azt is jó lenne tudni, ki ez a Vancsákné? Házmester? A feleség? Az anyós? Vagy rejtjeles üzenet lenne a tábla? Ami biztos, az biztos. Mit lehet tudni. A leghelyesebb lenne

csendesen eltávolítani a fickót. De hiába keresték a vézna, aprócska emberkét, kezében a furcsa táblával, sehol nem találták.

Elmúlt az ünnep. Teltek az évek, új ünnepek jöttek, rezesbandával, felvonulókkal, zászlókkal, transzparenszekkel, ünnepi szónokkal és dísz-sortűzzel, de hasonló esetet a felvonulók azóta nem tapasztaltak.

Egyperces egy percről

Már tele volt cigarettafüsttel és italgőzzel a terem. A fűtőtest fölött vibrált a levegő. A meleg meg a sok konyak tehette, egyszerűcsak hányinger fogta el. Csak a hűvös folyosón tért egy kicsit magához, homlokát a párás ablaküveghez szorította. Az egyik közeli szobában a telexgép egyhangúan kattogott. A tanácskozó teremből gitárszó, a szórakozó társaság dobogása, zavaros morajjá mosódott vidám hangok szűrődtek ki, amitől hirtelen néhány teljesen tisztán érthető mondat vált el, mint a pocsolya vizétől a kocsonyásan remegő olajcseppek:

Itt van a közelünkben, akár megérinthetnénk, ha kinyújtánánk a kezünk

— Nekem akárki mesélhet öregem, a háború igenis elkerülhetetlen. feléje. Ebben a légkörben élünk, ki tudja mióta, s hogy ezt tudjuk, olyan mintha egy követ akasztottak volna a nyakunkba. Talán nem is lepődnénk meg, ha egy napon a feje tetejére állna minden . . .

Az utolsó mondat vége visszamászott a hangzavarba. Valamirevaló ellenvetés nem igen hagyhatta el a szájakat, hiszen bizonyára kihallatszott volna. Lustán betámolygott a telex-szobába, rátámaszkodott a gépre, olvasni kezdte a szeme előtt formálódó szavakat.

— „ . . . aratott a kollekciónak második darabja”. A betűkocsi a pont után egy pillanatra megállt, a zakatolás mintha felerősödött volna, a kar néhányszor a levegőbe csapott, aztán csupa nagybetűvel kezdte ütni a betűket: „ITT A HARMADIK VILÁGHÁBORÚ, HA . . .”

Nézte kábán, nem akart hinni a szemének. Biztosan megbolondult, tízszer is átolvasta, a gép a „HA” után elnémult. még a kis vörös lámpa is kialudt fölötte. Az elterpeszkedett csendben úgy tetszett, mintha a távolból bombázó gépek közelednének, s már azt is tisztán hallotta, hogy csörrent a závarzat, s most, most valahol messze, messze mintha fölugatott volna egy magányosan rejtőző légelhárító üteg.

A lámpa újra kigyúlt, kattogás: „Egy perc múlva megismétlem” Szólni kellene a többieknek . . . Roskadozva rakta a egyik lábát a másik után, feje mintha egy lóhosszal megelőzte volna. Belökte a terem ajtaját, de senki sem figyelt rá. Még a főnök máskor figyelmes szeme sem kapta el a tekintetét. Néhányan táncoltak, mások összekapaszkodva énekeltek. Rekedten, szinte dühösen lökte ki magából a szavakat, mintha korbáccsal akart volna valakinek az arcába vágni.

— Háború! Kirobbant a világháború! Most jött a telexen. Egy perc múlva megismételik . . .

A fergeteges röhögés majdsaknem szétrepesztette a dobhártyáját. „Jó vagy fiú, ha tudsz még ilyet, csak szóljál! Eszem azt a kis pofiját neki, hát nem aranyos gyermek?!” Azt hitte az ütőere nyomban megpattan. „Marhák, nem értitek, háború, háború van!” De már nem törődtek vele. Rohant vissza a telexgéphez, az ajtót sem csukta be maga után. Már újra doboltak a betűkarok. „Ismétlem az előbbi közlemény utolsó mondatát”. Előtáncoltak a fekete írásjelek, de most valamennyi kisbetű: „Itt a harmadik, virágmintás báliruha tulajdonképpen, a modell az alkotó ötletét dicséri.”

Csak bámult a gépre. A betűkarok tovább verték a divattudósítás sorait. A betűk most már összefolytak a szeme előtt. Ellökte magát a kopott asztalkától. Egyszerre üres lett a feje és a gyomra újra élmeyegni kezdett. Kibotorkált a mosdóba és a hófehér kagyló fölé hajolt.

Egyszerű kozmikus üzenet

Itt vagyunk a földön . . . Minden nagyon szép, minden nagyon jó. Rengeteg látnivaló van, már egészen el vagyunk telve a sok és mindenféle jó dologgal. Szeretjük a könnyű borokat, amiket a helyes kis poharazók tájkán mérnek. Amíg a gyomrunkat jól teletölthetjük, nincs is semmi baj.

Igaz is, majdnem elfelejtettem, a Sári megismerkedett egy snájdig úriemberrel, aki magával vitte Kanadába. Az itt van egy köpésnyire, ha úrhajóról mérjük a távolságot. Bizony, a legszebb dolog a szerelem. . . Egy kiadós szeretkezés felér egy tucat hátbavágással.

Hát, ez a glóbusz nagyjából gömbalakú. Persze, hogy nem esünk le róla! . . . Van itt minden. A sarkok, ahol hideg van. Ezt a sarkkutatóknak csináltuk, hogy ne unatkozzanak szegények. Aztán az öt földrész, az egyiken süt a nap, sivatagok, meg dzsungelék változtatják egymást, az emberek feketék és éheznek a másikon pedig sötét van, csak a légelhárító ütegek torkolattüze villog . . .

Vannak még városok, falvak és romok, meg hatalmas szántóföldek, ahol annyi minden terem, hogy még a tengerbe is jut belőle. Pszt! Ezt nem kell nagydobra verni! Olyan haditechnikánk van, hogy az egész világürt le tudánk rohanni. Mint Hitler . . . Minden emberre jut három bombázógép, öt páncélkocsi, húsz gépfegyver, több mázsa töltény, egy

marék hasadó anyag, meg két deka kenyér... De ezt az utóbbit még mindig sokalljuk. Ha felrobbantanánk az összes hasadó anyagot, egy morzsára sem lenne szükség...

Hogyan élünk? Annak örülünk igazán, ha elfordul valaki, mert mit lehet tudni? Aki háttal áll nekünk, még véletlenül sem tehet kárt bennünk. Egyszerű, nem? Az életünk úgy kezdődött, hogy megszülettünk. Aztán szüleink addig vágtak, pofoztak minket, amíg szabályos polgárokká váltunk. Későbbi mi is összeálltunk valakivel, amiről szabályos passzust állítottak ki. Ez tart össze bennünket. Most már mi verjük a gyerekeinket. Ez az élet sora. Születés, gyermekkor, munka, család, lakás, egy kis kocsis, csak négy kereke legyen és a temető. Közben történik egy s más, de az nem érdekes.

A mozikban játszanak nálunk most egy csodálatos filmet. Összecsap a két tábor, a fehérek meg a feketék. A nagyfejúek közül ki azt mondja, igen, mások, hogy nem. Közben az egyik gyárban munkások dolgoznak, a másik gyárban meg munkások dolgoznak. Az egyik parasztnak családja van, a másik parasztnak viszont családja van. Óriási ellentmondás, mi? Izgatottan várjuk, mi lesz a vége. Különben jól vagyunk. Rövidesen utazunk hozzátok...

Négyszögletes délután

A Nap négyszögletes sugarakkal kockázott a téren. A négyszögletes házakon négyszögletes ablakok voltak. A négyszögletes szobákban négyszögletes bútorok, a könyves szekrényekben négyszögletes szobrok a négyszögletes könyvek mellett.

Négyszögletes emberek sétáltak az utcán, a négyszögletes flaszteren. A négyszögletes kávéházban négyszögletes pohárban szolgálta fel a négyszögletes kávé, aminek négyszögletes íze volt. Egy ifjú pár összedugta négyszögletes fejét és négyszögletes szavakat suttogtak egymás fülébe.

— Vendég a hatoson — intett négyszögletes fejével az egyik négyszögletes asztal felé a főnök. Négyszögletes szemét szigorúan összehúnyorította és négyszögletesen lépett egyet a négyszögletes iroda felé.

— Kinek van egy szabad négyszögletes beutalója Siófokra? — kérdezte valaki négyszögletesen.

A gyerekek négyszögletes rollereken kergették egymást a négyszögletes kirakatok előtt. A mamák négyszögletes pillantásokat vetettek utánuk.

— Egészen közönséges kis nő — fecsegett az egyik. — Nincs benne egy szemernyi négyszöglet. Az egyenesen felháborító, hogy minden négyszöglet nélkül milyen négyszögletes mer lenni! . . .

A négyszögletes fák alatt a négyszögletes padokon néhány idős négyszögletes ember üldögélt. Négyszögletes botjaikkal négyszögletes ábrákat rajzoltak a négyszögletes kavicsok közé. — Azok voltak a szép idők, amikor minden háromszögletes volt — dűnnyögték elmerengve. A négyszögletes gyógyszerek szomorúan kuncogtak négyszögletes zsebeikben.

A négyszögletes fiú négyszögletesre húzta a száját, mielőtt megcsókolta a négyszögletes lányt, akinek négyszögletes combja kilátszott a négyszögletes szoknya alól. — Ezek a mai fiatalok — legyintett négyszögletesen egy középkorú négyszögletes férfi. — Láttad, a négyszögletes Kocsis mekkora négyszögletes bombát lőtt a négyszögletes meccsen a négyszögletes lábával? A lövés messzire elkerülte a négyszögletes kaput. Ezzel megrázta a négyszögletes kezében a négyszögletes újságot.

Így telt a négyszögletes városban a négyszögletes délután. Akkor jött egy fiú, akinek nagy fején szabálytalan hajcsomók ültek, kicsit gyűrött ruháján ívben görbült a négyszögletes napfény, s a négyszögletes járőrök négyszögletes köveket dobtak rá. A négyszögletes, kék lányok mégis mind őt szerették . . .

Magamról

Az élet: Néhány adat, emléktöredékek. A születés dátuma, szülők, környezet, évek. Játéktelefon a gyerekkorból, egy szerencsés kimenetelű kerékpárbalet a kamaszkorból. Iskolai érdemjegyek, amik később elértéktelenednek. Tantárgyak, amikből nem osztanak érdemjegyeket. Az egyenes, a sima, a felkínálkozó út helyett nyugtalanság és vargabetűk. Munkahelyek, tájak, emberek, barátok. Ennyi az egész. A többi még ezután következik.

S egy kérdés. Mit akar ez az ember? Mit akar egy tollforgató? Elmondani, közölni valamit, amit fontosnak tart. Írni. Az írás mesterség. Az írás elhivatottság. A mestermunka jó vagy rossz: áru. Az írás: üzenet a ma és a holnap élőknek. Üzenet az életről és a világról. Üzenet az emberről, valóságról és lehetőségeiről. Üzenet az emberről az embernek.

Kiss Sándor